

De store Fængsler i Fresnes ved Paris.

Paa en Udenlandsrejse, som jeg — til Dels med Understøttelse af det Classenske Fideikommis — for at gøre mig bekendt med Indretningen foretog i Sommeren 1900 af nogle af de i den nyeste Tid opførte penitentière Institutioner, besøgte jeg blandt andre saadanne de store nye Mandsfængsler i Fresnes-lès-Rungis nær ved Paris. Da disse, der ere byggede i Tiden fra 1894 til 98, og som kun have været i Brug fra August Maaned 1898, ere opførte efter Fængselsbygningskunstens mest moderne Principper, turde en nærmere Beskrivelse af deres Indretning formentlig ikke være uden Interesse for Tidsskriftets Læsere.

Fængslerne i Fresnes, der ere beliggende mellem 7 og 8 Kilometer Syd for Paris tæt ved Hovedlandevejen mellem Versailles og Choisy, ere opførte i Stedet for de gamle parisiske Fængsler Mazas, Sainte-Pélagie og Grande-Roquette, hvis Bygninger dels ikke længer vare tidssvarende og navnlig ikke, saaledes som det er paabudt ved den franske Lov af 5te Juni 1875 for Departementsfængslernes Vedkommende, indrettede efter Cellesystemet, dels havde en meget uheldig Beliggenhed, idet de alle tre laa i tæt byggede Kvarterer i den indre Del af Paris.

Komplekset er Departementsfængsel for Seinedepartementet — altsaa ikke nogen Centralanstalt — og tjener til Udtaaelse af kortere Fængselsstraffe, nemlig emprisonnement

correctionel (Fængsel med Arbejdstvang) under 1 Aar og 1 Dag og samme Fængsel over 1 Aar og 1 Dag til 5 Aar, naar en saadan Straf med Indenrigsministeriets Tilladelse udstaas i Celle, endvidere Fængsel for Politiforseelser, Afsoning af Bøder og Gælds fængsel. Endelig tjener Anstalten som Depot for Fanger, dømte til 1) travaux forcés o: Straf-arbejde paa 5—20 Aar eller paa Livstid, der udstaas i Straffekolonier (Deportation), 2) réclusion o: Tugthus-arbejde, som idømmes fra 5 til 10 Aar, og 3) relégation o: Forvisning til en bestemt Straffekoloni. for alle disse 3 Straffearter dog kun i den Tid, der hengaar fra Domfældelsen, indtil Overførslen til vedkommende maison centrale eller Straffekoloni kan finde Sted.

Komplekset bestaar af tre fra hverandre fuldstændig afsondrede Afdelinger, som alle ligge Side om Side med Façade mod en bred Avenue, der udgaar fra den ovennævnte Landevej. I Midten ligger det egentlige Fængsel (quartier principal), til højre for dette Depotet for de Fanger, som skulle overføres til et andet Straffested (quartier de transférement), og til venstre et meget stort, fuldstændig hospitalmæssig indrettet Fængsels sygehus (infirmerie centrale). Langs Avenuen ligger endvidere paa samme Side som Fængslerne Direktørboligen, en stor, i et Haveanlæg liggende Villa, paa den modsatte Side lige over for Direktørboligen en Portnerbolig og over for Fængslerne 5 Embedsboliger, byggede som større eller mindre Kottager. Mellem de 3 Fængselsafdelinger er der 2 brede Mellemrum, der ere optagne af Boliger for gifte og ugifte Fængselsbetjente samt af et Marketenderi for de sidstnævnte.

I det egentlige Fængsel er der Plads til 1524 Cellefanger og 400 Fællesfanger eller i alt til 1924 Fgr.
i Depotet til 156 Cellefgr.
og i Sygehuset til 112 —

I alt . . . 2192 Fgr.

Det er indlysende, at en penitentiær Institution, der kan rumme et saa overordentlig stort Antal Fanger, er af

en højst imponerende Størrelse, og det gør da ogsaa allerede ved sit Ydre et mægtigt Indtryk. Uden at der er anvendt uforholdent kostbare Bygningsmaterialier, er der intet sparet for at skabe et i alle Henseender og i god Betydning moderne Fængselskompleks, hvilket tilfulde er lykkedes.

Beliggenheden er sikkert meget heldigt valgt. Fængslerne ligger i frie landlige Omgivelser, og deres Terrain er begrænset af frodige Marker og Trægrupper. I Hovedlandvejen langs Fængselsterritoriet ligger en stor Drikkevandsledning, hvorfra Vandforsyningen sker, der er overalt underjordiske Kloakledninger, og ikke langt fra Komplekset er der en Jernbaneholdeplads (Croix de Berny) og Endestation for en Dampsporvognsline, hvorved Forbindelsen med Paris er baade hyppig og bekvem.

Det egentlige Fængsel er ligesom de to andre foran nævnte Afdelinger omgivet af en 6 M. høj Ringmur. Indgangen til samme er gennem en ud mod den ovennævnte Avenue vendende, enetages Portbygning, i hvilken der er Lejlighed for Portneren, Hestestald og Vognremise for Cellevogne¹⁾ samt Opholdslokaler for en Militærvagt, der benyttes til den ydre Patrouille- og Bevogtningstjeneste. Inden for denne Portbygning ligger en stor firkantet Gaard. Til højre for samme og skilt fra den ved en Mur ligger Fællesfængslet, hvori der, som allerede nævnt, er Plads til 400 Fanger. Det bestaar af 2 parallelle Bygninger med store Arbejdssale og — hvad der er mærkeligt i denne paa andre Omraader saa moderne indrettede Anstalt — Fællessovesale. Mellem Bygningerne er der 2 store Spadseregaarde for Fanger, idet Pladsen ved en Mur er tvedelt. Ved Fællesfængslet ligger tillige en lille Bygning, hvori et for dette særligt Kontor samt et Rum med et passende Antal Brusebade til Brug for Fangerne. Denne

¹⁾ Fangerne transporteres mellem Paris og Fængslet i Cellevogne, indrettede ligesom de Vogne, hvormed Arrestanterne i Kjøbenhavn transporteres mellem Retterne og Fængslerne.

Afdeling kaldes quartier de désencombrement og benyttes — som Navnet antyder — kun i Tilfælde af, at Celleafdelingerne ere overfyldte. Da underskrevne besøgte Anstalten i August Maaned f. A., var Fællesfængslet ikke i Brug og havde heller ikke endnu nogen Sinde været det.

Til venstre for den foran nævnte firkantede Gaard ligger, ligeledes skilt fra den ved en Mur, Økonomibygningerne, nemlig Køkkenbygningen, Vadskeriet med mekaniske Vadskeindretninger og Tørrestue, Beklædningsoplag og Desinfektionsovn, Bageri og Brødoplag, Elektricitetsværk til Frembringelse af Kraft til Lys og Ventilation samt forskellige Magasiner. Alle disse Bygninger ligge i en Firkant omkring en fælles Gaard.

Endelig ligger i Baggrunden af Forgaarden og lige over for Hovedindgangen Administrationsbygningen. Ad en Stentrappe midt for Façaden kommer man ind i en rummelig Vestibule, der fortsættes som en bred og høj Korridor gennem hele Bygningens Dybde, fra hvilken Korridor Vestibulen er adskilt ved et stærkt, med Dør forsynet Jerngitter. Til venstre for Vestibulen ligge Direktørens og Underdirektørens Kontorer samt Sekretariatet og til højre et Venteværelse samt Økonomikontorerne. Alle disse Kontorer have Vinduer ud mod Forgaarden og Døre ud mod en bred Gang, der vinkelret skærer Vestibulen og strækker sig i hele Bygningens Længde. Den bageste Del af Administrationsbygningen er optagen af følgende Rum. Til højre for den omtalte Korridor et Skolelokale for Opsynsbetjente, Biblioteket og forskellige Kontorer, bl. a. for de saakaldte 3 Kontrollører, der nærmest svare til Vagtmestrene eller Overbetjentene i de danske Anstalter, og til venstre 42 meget smaa Venteceller, Indskrivningskontoret, Visitationsværelset, et Rum, hvori 4 isolerede Badekamre, samt Omklædningsværelset.

Naar en Fange indsættes, anbringes han først i en af Ventecellerne og føres derfra til Indskrivningskontoret, hvor Indrulleringen finder Sted. Derefter bliver han visiteret i det dertil bestemte Værelse, føres saa til Badekammeret

og endelig til Omklædningsværelset, hvor Fangedragten iføres ham, og hvor hans private Tøj føres direkte til Desinfektionsovnene gennem en dertil særlig indrettet Forbindelsestunnel mellem Omklædningsværelset og Desinfektionsrummet.

Bag ved og parallelt med Administrationsbygningen ligger det Bygningskompleks, der omfatter det egentlige store Cellefængsel. Det bestaar af 3 indbyrdes parallelle 5 Etages Cellebygninger, alle ganske ens, og hver indeholdende 508 Celler. Mellem Cellebygningerne er der Mellemrum af 50 Meters Bredder, hvilke ere optagne af Cellegaarde. Hver Bygning er ca. 170 M. lang og 15 M. bred og danner en selvstændig Afdeling med eget Opsynspersonale og særlige Gaarde, Taleværelser og Fangebade.

Forbindelsen mellem Administrationsbygningen og de 3 Celleafdelinger sker ved en Fortsættelse af den ovenomtalte brede og høje Korridor, der som en overbygget Gang udgaar fra Administrationsbygningen og gennemskærer hver af de 3 Cellebygninger vinkelret.

Cellebygningerne ere opførte paa sædvanlig Maade saaledes, at Cellerne ligge ud mod de to Sidemure, og den midterste Del er optagen af en mægtig Korridor, der strækker sig gennem hele Bygningens Højde og Længde.

Fra Stueetagen føre i Korridoren Jerntrapper op til de langs de to Rækker Celler i hver af de højere Etager liggende Galerier, der ere forsynede med saa høje Jernrækværker, at Nedstyrning ikke kan finde Sted. Saavel Stueetagens Gulv som Galerierne ere forsynede med smalsporede Skinneveje, ad hvilke Transporten af Forplejning, Arbejdsmaterialier og færdigt Arbejde m. m. foregaar paa dertil indrettede smaa Vogne. I hver Cellefløj findes en Elevator, indrettet saavel til Person- som til Varetransport. Personelevatoren er delt i flere isolerede Rum, saa at flere Cellefanger kunne benytte den samtidig. Den er særlig beregnet paa gamle og svagelige Fanger, for hvilke Trapperne i de meget høje Bygninger ere for besværlige.

Cellerne ere alle ens. Da Indretningen i adskillige Hen-

seender er fortrinlig og i enkelte Retninger afvigende fra den sædvanlige, turde en indgaaende Beskrivelse af en saadan formentlig ikke være uden Interesse.

Cellen er meget rummelig, den er 4 M. lang, $2\frac{1}{2}$ M. bred og 3 M. høj og indeholder altsaa 30 Kubm. Luft eller 5 Kubm. mere, end Fængselshygienjen kræver. Gulvet er ikke — som man ofte ser det i nyere Fængsler — af Sten, men af Egetræ, lagt paa Asfalt og danner en fuldstændig glat og plan Flade. Væggene ere glatte, og baade disse og Loftet ere oliemalede i en meget lys, brunlig Tone. Alle skarpe Hjørner og Kroge mellem Loft og Vægge og de sidstnævnte indbyrdes ere undgaaede ved en i Murpudset foretaget Afrunding. Heller ikke Sammenstødskanterne mellem Gulv og Vægge ere skarpe, idet der langs disse Kanter er lagt en Afløbsrende af glasseret Sten med afrundet Bund, som tjener til Opsamling af Spildevandet, naar Cellen vadskes eller desinficeres, og som har sit Udløb i det nedenfor nærmere omtalte Vandkloset. Vinduet er fuldstændig afvigende fra den sædvanlig anvendte Type; det er 1,18 M. bredt og 1,63 M. højt og er altsaa lige saa stort som et almindeligt Stuevindue. Armaturen er anbragt i Muraabningen uden for Vinduet, hvis Rammer ligge i Flugt med Væggens Inderside. Selve Vinduet bestaar af 3 Dele, der alle kunne aabnes indad. Den øverste Del, der indtager hele Vindues-Bredden, og som er forsynet med almindeligt Rudeglas, kan aabnes horisontalt ved Hjælp af en sindrig Mekanisme, hvoraf kun Haandtaget er tilgængeligt for Fangen, og den nederste Del, der bestaar af 2 Vinduesfløje med Ruder af riflet Glas, kan kun oplukkes med en særlig Nøgle, som Opsynspersonalet opbevarer, Døren aabnes udad mod Korridoren og er forsynet med et Observationshul, hvori dobbelt Glas, og med en lille Lem til Ud- og Indbringelse af Madkar m. m. I Muraabningen, hvori Dørkarmen er fastsat, ere Kanterne ind mod Cellen afskaarne for at lette Observationen. Paa den Cellevæg, hvori Døren findes, er der en Knap til et elektrisk Ringeapparat, hvorved Fangen kan tilkalde Opsynet. I den ene Sidevæg er fastgjort en Bordplade

der er indrettet saaledes, at den kan slaas op mod Væggen, hvorved Underfladen kommer til at vende ud mod Cellen. Denne Flade er sortmalet og benyttes som Tavle ved Undervisningen. En Stol med Rygstød og Træsæde er fastlænket til den Væg, hvori Bordpladen er anbragt. Lænken er saa kort, at Stolen ikke kan benyttes til Vaaben eller til Opstigning ved Vinduet. I en passende Højde oven over Bordpladen er anbragt en elektrisk Glødelampe, forsynet med Skærm. Til en anden Sidevæg er Sengen, en lyst malet Jernseng, fastgjort. Den er indrettet paa sædvanlig Maade til at slaas op mod Væggen og til at aflaase. Paa samme Væg er til Anbringelse af Forplejningen og forskelligt Inventar opslaaet 2 Hylder og under disse nogle Træknager til Ophængning af Beklædningsgenstande. Det er mærkeligt, at man i Stedet for de aabne Hylder, paa hvilke Forplejningen let bliver baade tør og tilstøvet, ikke har foretrukket de hensigtsmæssige, i mange nyere Fængsler anvendte lukkede Madskabe. I Hjørnet mellem den ene Sidevæg og den Væg, der ligger ud mod Korridoren, er Klosettet opstillet. Dette, der er fastmuret til Væggen, er et fuldkommen moderne indrettet Vandkloset af lys, glasseret Fajance. Oven over Klosettet er der en Vandhane, som kan sættes i Virksomhed ved et Tryk paa en lille, ved samme anbragt Knap. Klosettet tjener ogsaa til Afløbsvadsk og er endvidere indrettet saaledes, at det besørger Udsugningen af den daarlige Luft i Cellen. Imellem Sædet og Klosetkummen er der nemlig en en smal, ringformet Aabning, som fører ind til et Rum i Klosettets øverste Del, hvilket staar i Forbindelse med et Ventilationsrør, hvorigennem der ved Hjælp af elektrisk Drivkraft finder en stærk Luftudsugning Sted. Cellens Forsyning med frisk Luft sker gennem en Rist, der er anbragt i samme Væg som Døren saa højt oppe under Loftet, at Fangen ikke let kan tilstoppe den. Denne Rist staar i Forbindelse med en Luftkanal, hvorigennem den friske, om Vinteren tillige opvarmede Luft, ligeledes ved elektrisk Drivkraft, i rigt Maal tilføres Cellen. Alle Ledninger, saa-

vel de elektriske som Rørledningerne, ere anlagte saaledes, at de ere utilgængelige for Cellens Beboer. Inde i Cellen ere Stikledningerne skjulte i Murværket, de gennem Bygningen opstigende Ledninger ligge uden for Cellerne i Fordybninger i Muren mod Korridoren, hvilke Fordybninger ere forsynede med Døre, og de vandrette Ledninger ligge frit fremme i Bygningens Kælder.

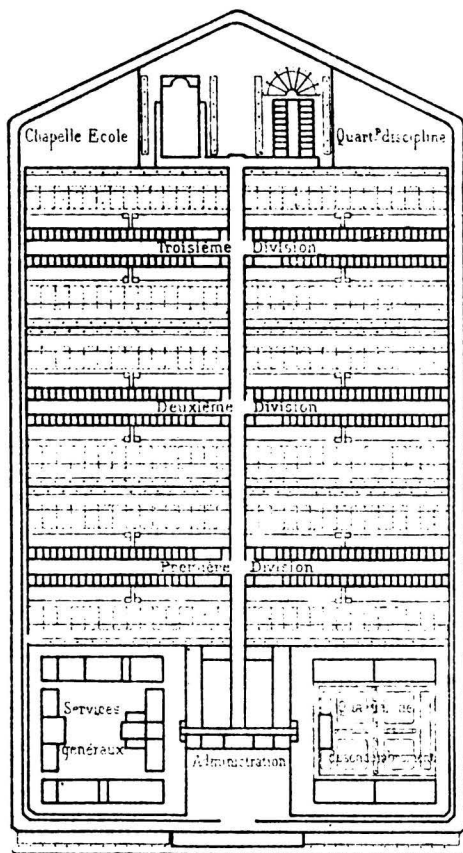
Cellegaardene ere ikke indrettede som de bekendte »Stjernegaarde«, men, som omstaaende Tegning udviser, efter det nyere System som Rækker af rektangulære, Side om Side liggende Enkeltgaarde, hver ca. 45 Kvadratm. store og adskilte fra hverandre ved 3 M. høje Mure. Der findes 60 Gaarde for hver Celleafdeling, nemlig 30 langs hver af Bygningens 2 Sidemure, eller i alt 180. Tilsynet sker fra et langs Gaardene løbende overdækket Galeri, hvis Gulv ligger i Højde med Overkanten af Gaardmurene, saaledes at Opsynsbetjentene kunne overse flere Gaarde samtidig.

Bag Celleafdelingerne ligge endelig endnu 2 Bygninger, nemlig Straffekvarteret og Kapellet, hvilket sidstnævnte tillige benyttes som Celleskole. Adgangen til disse Bygninger sker ad den oftnævnte Hovedkorridor, som fortsættes et Stykke bag den 3die Cellebygning og støder op til en Tværgang, der forbinder de 2 her omhandlede Bygninger med hinanden.

Straffekvarteret, der udelukkende benyttes til Opholdssted for Fanger, som afsone disciplinær Straf, er en selvstændig lille Celleafdeling i 2 Etager, hver bestaaende af en Midtergang og 2 Rækker Celler, 8 i hver Række, saaledes at der i alt er 32 Celler.

Straffecellen, der er af samme Størrelse som den almindelige Celle, adskiller sig i øvrigt i forskellige Henseender væsentligt fra denne. Ca. 1 M. inden for Celledøren er i hele Cellens Bredde opsat et stærkt Skillerum, hvis nederste Del bestaar af et ca. 2 M. højt Jerngitter med Dør. I den øverste tætte Del af Skillerummet er lige under Loftet anbragt en elektrisk Glødelampe, omgivet af et

stærkt Staaltraadsnæt. Ogsaa for Vinduet, der kun er halvt saa stort som det foran beskrevne Cellevindue, er der Staaltraadsgitter. Alle Straffeceller kunne formørkes ved Jern-

skodder. Disse anbringes for Vinduerne inde fra Korridoren ved Hjælp af et Tridseværk, der selvfølgelig ikke er tilgængeligt for Fangen. Klosettet er som i den alminde-

lige Celle, og af Inventar findes der kun en til Væggen fastgjort Træbriks, der benyttes til Natteleje. Straffecellen er i det hele indrettet saaledes, at den frembyder saa stor Sikkerhed som mulig for, at Opsynsbetjentene ikke skulle være udsatte for Voldsomheder fra Fangens Side, og saa ringe Anledning som mulig for Fangen til at tilfredsstille sin Ødelæggelseslyst.

Til Straffekvarteret hører en »Stjernegaard«, bestaaende af 5 Cellegaarde og et Observationshus.

Kapellet er en meget stor, rektangulær Sal med hvælvet Loft og amfiteatralsk Gulv, indrettet til 250 Cellefanger, idet der er et lige saa stort Antal overskuelige og hensigtsmæssige Enkeltstole. I øvrigt er Kapellet forunderlig nok det mindst tiltalende Rum i Fængslet. Det gør med sine hvidkalkede Vægge og sin fuldstændige Mangel paa Stil og Prydelser et koldt og uhyggeligt Indtryk og er derhos aabenbart alt for stort til at være skikket til Skolelokale.

Om det foran nævnte Depot for Fanger, der skulle overføres til et andet Straffested (quartier de transfèrement), skal det kun bemærkes, at det er indrettet som et særligt lille 3 Etages Cellefængsel, ganske som en af Cellefløjene i det egentlige Fængsel. Afdelingen har desuden sine egne Kontor- og Vagtlokaler samt Vognremise og Hestestald.

Den oven for nævnte tredie selvstændige Afdeling, det store Sygehus, bestaar af 2 fra hinanden fuldstændig isolerede Bygninger, le grand quartier for ikke smitsomme Sygdomme og le quartier d'isolement for smitsomme. I den førstnævnte Afdeling, der bestaar af 2 parallelle 2 Etages Cellefløje, forbundne ved en Mellembygning, indeholdende Lægeværelse, Apotek, Operationsstue m. m., er der 88 Sygeceller, og i den anden Afdeling, der er en 1 Etages Bygning, 24 Sygeceller. Disse ere alle ens, men større end de almindelige Celler, idet de hver indeholder 40 Kubm. Luft. Vinduet er af samme Konstruktion som det foran beskrevne Cellerindue, men ikke saa lidt større. Indretningen er i øvrigt overensstemmende med den almindelige

Celles; dog findes der ingen Våndklosetter, idet disse ligge i særlige Rum ved Korridorerne. I hver Celle er der derimod et Natbord med et lille Rum til Natpotten.

Ved Sygehuset ligger endelig et lille, fuldstændig isoleret Lighus.

Alt i alt maa Fængslerne i Fresnes betegnes som et mønsterværdigt penitentiært Bygningskompleks, ved hvis Opførelse der er lagt en betydelig Sum af Snille og Omsigt for Dagen. Hvad der navnlig er ganske særlig fremtrædende, er den fortrinlige Maade, hvorpaa Ventilationen virker overalt i Fængslerne, noget, der er af den allerstørste Betydning for Fangernes Sundhed. Enhver, der er vant til at færdes i Fængsler, kender den tunge, beklumrede, særegne Fængselsluft, som træffes selv i de fleste nyere Anstalter. Nogen saadan daarlig Luft findes ikke her; overalt er Luften ren og frisk, uagtet Fængslerne have været beboede i ca. 2 Aar.

Skulde man fremkomme med nogen Indvending af Betydning imod Komplekset, maatte det vel nærmest være den, at det er for omfattende til at tillade nogen indgaaende individualiserende Behandling af Fangerne, i hvert Fald er det en Selvfølge, at Direktøren og de øvrige højere Funktionærers Kendskab til de enkelte Fanger paa Grund af disses Mængde maa være ganske overfladisk.

Jeg kan ikke slutte denne Beskrivelse uden at fremhæve den overordentlige Forekommenhed og Velvillie, hvormed undertegnede og forskellige andre skandinaviske Fængselsmænd, der samtidig besøgte Fængslerne, blev modtagne af Direktøren, Hr. Veillier, og af de andre højere Funktionærer, som deltog i Omvisningen.

Kristianshavn i Januar 1901.

V. From.